MONJUGATDYLAR

– A –

Agaç başy burular,
Düýbünde suw durular,
Özgäň ýary gelende
Meniň boýnum burular.

* * *

Agaç başynda durdum,
Düýbüne duzak gurdum,
Nadan ýaryň golunda
Kä agladym, kä güldüm.

* * *

Agam ogly al meni,
Heýkeliňe sal meni,
Senden özgäni söýsem
Yhlasyň ursun meni.

* * *

Agam ogly zyýada,
Bermäňler meni ýada,
Kowalap ýetip bilmen
Ol atly, men pyýada.

* * *

Agar çäkmen boýuna,
Çapy[1] gelişmez ýana,
Her dem boýuň görmesem,
Boldum däli-diwana[2].

* * *

Agar çäkmen etegi,Etegi guşlar ýatagy,
Beýle ýary bolanyň
Uçmahdadyr otagy.

* * *

Agar çäkmen dyzyňdan,
Doýmadym gül ýüzüňden,
Her annada gelmeseň
Ynha, bardym yzyňdan.

* * *

Aglaryn-a, aglaryn,

---

[1] Çapy — donuň syýnyna urulýan zolak mata.
[2] Şu bendiň:

Agar çäkmen boýuna,
Çapy gelişmez ýana,
Her hepdede gelmeseň,
Men däli hem diwana – diýen nusgasy-da bar.

Ýara göwnüm baglaryn,
Ýar göwnümi almasa,
«Ilim» diýip aglaryn.

* * *

Aý aýdyňdyr, Aý batmaz,
Gyrylmyş itler ýatmaz,
Göwni gara enesi
Gyzyndan aýra ýatmaz.

* * *

Aý aýdyňdyr, biler men,
Ak donumy geýer men,
Aý buluda girýänçä
Kararym ýok, öler men.

* * *

Aý aýdyňdyr hesipdir,Elimi pyçak kesipdir,
Al ýaňak, ýuka dodak
Gör, kimlere nesipdir.

* * *

Aý aýdyňdyr süýt kimin,
Arkalygym çit kimin,
Oglan, köp gelip gitme
Basarlar bürgüt kimin.

* * *

Aý aýdyňdyr süýt ýaly,
Geýen geýmiň çit ýaly,
Kän gelmegin, giýewiÝenjilersiň it ýaly.

* * *

Aý aýdyňdyr hoş gije,
Ýar gujagy boş gije,
Ýarym onda, men munda
Arman ara daş gije.

* * *

Aý aýdyňdyr süýt kimin,
Gyzlar oýnar gurt kimin,
Daşdan gelýän aý, oglanÝenjilersiň it kimin.

* * *

Aý aýdyňdyr gelmegin,
Halka mälim bolmagyn,
Aý buluda girende
Daňsalar-da durmagyn.

* * *

Aý aýdyňdyr, agyldyr,
Gyzlar öýde baglydyr,

Her ýyl Nowruz gijesi
Ýar ýaryna baglydyr.

* * *

Aý aýdyňdyr, ýagtydyr,
Ýaryň geler wagtydyr,
Degmäň ýaryň göwnüne
Posa aljak wagtydyr.

* * *

Aý dogar gädiginden,
Tanadym ädiginden,
Baryp aýdyň oglana
Dänmesin diýdiginden.

* * *

Aý dogar perli-perli,
Gapymyz goşa nerli,
Girseň ýaryň goýnuna
Çykarsyň alnyň derli.

* * *

Aýlandym bag içinde,
Ýüregim dag içinde,
Öldürse, ýar öldürsin
Şetdaly bag içinde[3].

* * *

Aýnada gördüm ýüzüň,
Aýdaýyn pynhan sözüm,
Öz halanma barmasam,
Ýaşa dolar şu gözüm.

* * *

Aý çykar, aýlar batmaz,
Gyrylmyş itler ýatmaz,
Aşyk oglanyň şöwri[4]
Gije meni uklatmaz.

* * *

Aý çykar, uzak düşer,
Mum ýanar, çyrag düşer,
Ýar gözünden düşenler
Köňülden yrak düşer.

* * *

Ak ýüzüm nar-da bolsa,
Alkymym gar-da bolsa,

---

[3] **Şu bendiň:**
Bürgütler bag içinde,
Keýpimiz çag içinde,
Öldürse, ýar öldürsin,
Şetdaly bag içinde – diýen nusgasy-da bar.

[4] **Şöwür – gije ýoly geçmek, ilkiagşamdan tä ertire çenli ýol ýöremek.**

Hudaý saňa ýazypdyr
Adaglym bar-da bolsa.

* * *

Ak ýüzüň gara meňzär,
Ýaňagyň nara meňzär,
Adaglyň toýda gördüm
Guş uran sara[5] meňzär.

* * *

Ak öýleriň tärimi,
Sözüň jana därimi,
Şol oglanyň nazary
Alyslardan bärimi?

* * *

Ak öýe ýapsaň eşik,
Içinde ýanar yşyk,
Gelgin suwa-güzere
Ele alyp suw meşik.

* * *

Ak maýa düzde galdy,
Ýüki Töwrizde galdy,
Oglany dert apardy
Dermany gyzda galdy.

* * *

Ak telpegiň deriden,
Ýürek-bagrym ereden,
Sen bir algyr guş bolsaň
Äkit meni şu ýerden!

* * *

Ak telpegi gar ýaly,
Töwerekde bar ýaly,
Baryp aýdyň tiz gelsin
Meniň göwnüm zar ýaly.

* * *

Ak telpegiň bar ýaly,
Göýä akja gar ýaly,
Ýigit, näme gözleýäň
Mende göwnüň bar ýaly.[6]

---

[5] **Sar – serçeler toparyndan bolan, gara-ala ýelekli saýrak guş.**
[6] **Şu bendiň:**

Ak telpegiň gar ýaly,
Töwerekde bar ýaly,
Baryň, aýdyň şol ýara
Meniň göwnüm zar ýaly — diýen nusgasy-da bar.

* * *

Ak telpegiň deriden,
Süňňüme sim ýöreden,
Gyrmyz donly gyratly
Sal, ýoluňy bäriden.

* * *

Ak telpegiň abatdyr,
Yşgyň meni gabapdyr,
Ýürekden söýen ýarym
Geýen donuň zerbapdyr[7].

* * *

Ak telpegiň deriden,Etim-ganym ereden,
Aýry ýoldan ýöreden
Başarmadyň ak telpek[8].

* * *

Ak telpegiň abatdyr,
Yşgyň meni gabapdyr,
Iki aşyk birleşse
Ahyretde sogapdyr.

* * *

Ak çargadym[9] herýan-herýan,
Dal boýuňa men gurban,
Galmaz ýürekde arman
Seň bilen sürsem döwran.

* * *

Akar akar ar bilen,
Alma tapdym nar bilen,
Niçik ömür süreýin
Bir aksakgal är bilen.

* * *

Akdyr bilegim, oglan,
Köpdür dilegim, oglan,
Menden başga ýar diýseň
Ýansyn ýüregiň, oglan.

* * *

Akgalada işim bar,
Aňyrsynda hoşum bar,
Goýberseňiz gideýin
Gözi bagly guşum bar.

---

[7] **Zerbap – zer bilen bezelen, zer ýaly, zer mysaly.**

[8] **Şu bendiň:**

Ak telpegiň deriden,
Süňňüme sim ýöreden,
Gyrmyzy donly, gara ädik,
Sensiň meni Leýli eden – diýen nusgasy-da bar.

[9] **Çargat – gyňaç.**

* * *

Ak çynaryň asly matyr[10],
Gelsene, ýanymda otur,
Kyrk derdim bar, doga getir
Dogaň maňa şypa bolsun.

* * *

Ak towuk, ala towuk,
Säher gygyran towuk,
Biz ýara näme diýdik
Ýar ýüzi bizden sowuk.

* * *

Akrapda[11] uçan guşlar,
Yrak zeminde gyşlar,
Ýar bizden köňlün üzüp
Gör, nirde köňül hoşlar.

* * *

Akrap geldi hazan[12] bar,
Ýürek-bagrym ezen bar,
Diýse diýsin bendesi
Ýokarda bir ýazan bar.

* * *

Ak pagtanyň hanasy,
Ýarym güller dänesi,
Ýokdur ýarymda ýazyk
Ýazyklydyr enesi.

* * *

Al, eliňe hanjary,
Ur, ýüregme pyçagy,
Sekiz jennetden giňdir
Ol oglanyň gujagy.

* * *

Ala gözde gara bar,
Jigerimde ýara bar,
Ne men öldüm gutardym
Ne derdime çäre bar.

* * *

Ala dagdan aş ýigit,
Müň tümenden geç ýigit,
Gündiz eliň degmese
Gije ýola düş ýigit.

---

[10] Matyr – ösmeýän agaç manysynda.
[11] Akrap – 1. Içýan ýyldyzlar toparyndan Beta ýyldyzy. 2. Aý hasabynyň Garaşsyzlyk aýynyň ahyrky günleri bilen Sanjar aýynyň ýigrimilerini öz içine alýan bir aýyň ady.
[12] Hazan – musulman ýyl hasaby boýunça akrabyň öň ýanyndaky hasap-hesip, güýz paslynyň ýapraklar dökülip, ekinleri sowuk urýan döwri.

* * *

Ala dagdan aşsamdym,
Ýar gujagna düşsemdim,
Ýarymyň ak golundan
Gülgün şerap içsemdim.

* * *

Ala daglar armydy,
Arasynda barmydy,
Meni saňa bereniň
Iki gözi körmüdi.

* * *

Ala torbam argapdyr,
Ýüzi-gözi dargapdyr,
Indi seni är almaz
Belli, Taňryň gargapdyr.

* * *

Ala ýaglyk alsana,
Alma-nary ýolsana,
Meniň ýarym gelsene
Boýnuma gol salsana.

* * *

Aldymgaç-a[13], aldymgaç,
Ýar atyňa münüp gaç,Ýetdirme duşmanlara
Sal goýnuňa, alyp gaç.

* * *

Alla meni guş etsin,
Ganatym kümüş etsin,
Biwepa ýalançyda
Ikimizi duş etsin.

* * *

Alma geldi, nar geldi,
Köýnek biçsem dar geldi,
Günüň günortan çagy
Çapar atly ýar geldi[14].

* * *

Alma bolsun, nar bolsun,
Ýarlar mähriban bolsun,
«Uruldym» diýip gyýylma
Gyzlar saňa ýar bolsun.

---

[13] **Aldymgaç – aýal köýneginiň ýakasyna, donuň gyrasyna tutulýan dürli reňkli sapaklardan edilýän jähek.**
[14] **Şu bendiň:**
Alma atdym, nar geldi,
Köýnek tikdim, dar geldi,
Gijäniň ýarymynda,
Ak köýnekli ýar geldi – diýen nusgasy-da bar.

* * *

Almany aýyrdylar,
Şahasyn gaýyrdylar,
Söýüp-saýlan gül ýarym
Söz bilen aýyrdylar.

* * *

Almany atan kimdi?
Bazarda satan kimdi?
Per ýassyk, per düşekçe
Üstünde ýatan kimdi?

* * *

Alsam atyň sagrysyna,
Düşsem ýoluň dogrusyna,
Niçik jeza buýrulýar
Aşyk gyz ogrusyna.

* * *

Alysdan bakyşaly,
Ýüregmiz ýakyşaly,
Gündizki derdimizi
Gijeler çekişeli.

* * *

Aman-aman içinde,
Başym duman içinde,
Aljak bolsaň, gel, oglan
Goýduň güman içinde.

* * *

Apbasysy ses eden,
Gygyrdy-la keseden,
«Ýaryň hassa» diýdiler
Derman goýdum kiseden.

* * *

Argyş[15] çuwal köşesi[16],
Söküp-söküp işesi,
Seni alan şol ýigit
Akylyndan aşasy.

* * *

Arkam berdim agaja,
Ýar geledir şu gije,
Söwer ýaryň enesi
Goýber, ogluň şu gije.

---

[15] Argyş – söwda edip bir ýurtdan däne, galla getirmeklik.
[16] Köşe – çuwalyň, torbanyň we ş.m. iki ýan gapdalyndaky bagyny ýa-da ýüpüni ildirip dakmak üçin goýulýan halka.

* * *

Arygy, jan arygy,
Gördüm suwly arygy,
Ýar gitdi şonda boldy
Ýüregimiň ýarygy.

* * *

Aryk başynda şora[17],
Ýarym gitdi Buhara,
Üç aýa wada berdi
Gelmedi ýüzügara.

* * *

Aryk gyragy söwüt,
Söwüt ýanynda şibit,
Her gyz ki bimar bolsa
Onuň dermany ýigit.

* * *

Aryk boýunda igde,
Igdäniň güli maýda,
Hemmäniň ýary öýde
Biziň garagöz nirde?

* * *

Aryk boýunda guzy,
Ýarymyň birje sözi,
Ýigitleri köýdürer
Gyzlaryň gara gözi.

* * *

Arpa geldi tümbüle[18],
Gara saçy sümmüle[19],
Aşyk gyz maňa gitmän
Eýsem gider kim bile?

* * *

Arpa unuň kepegi,Ýelpäp alyň çelpegi,
Kimiň monjugy çyksa
Söwer ýaryň telpegi.

* * *

Arpalar gara palçyk,
Daş çykma başy açyk,
Göwnüň mende bar bolsa
Bukjaň göter, ýola çyk!

---

[17] Şora – köplenç şorlukda bitýän pürli ýaprakly we ýapragy şorumtyl suwluja ot.
[18] Tümbül – bişip başlamak.
[19] Sümmül – däneli ekinleriň boý alyp başa durmazynyň öň ýanyndaky görnüşi.

* * *

Arman[20] tahýa başymda,
Köp aýlanýaň daşymda,
Menden başga ýar tutsaň
Gowga bardyr başyňda.

* * *

Arça-kerkaw töňňesi,
Men Hudaýyň bendesi,
Adamzadyň gendesi
Nirden çykdyň alnymdan.

* * *

Arça ýapragyn dökmez,
Muhabbet jandan gitmez,
Bu gözler seni gördi
Başgasyna seretmez.

* * *

Asmanyň görki Aýdyr,
Daglar dumana baýdyr,
Alaýsaň-da gyz algyn
Juwan atylan ýaýdyr.

* * *

At esbaby gaýyşdan,
Göwüsbendi[21] kümüşden,
Adaglyň toýda gördüm
Horjuny doly iýmişden.

* * *

Atlanypdyr atyna,Ýetmek üçin netine[22],
Zor bilen gyz almazlar
Adam iber ötümne.

* * *

Aşyk boldum şol gyza,
Elinde suwly küýze,
Sawçy iberip alaryn
Galdyrman geljek güýze.

– B –

Bag içinde gezen ýar,
Ýürek-bagrym ezen ýar,
Ýaryň geldi diýseler
Begres geý-de, bezen ýar.

---

[20] Arman – gyzlaryň tahýasyna salynýan nagşyň ady.
[21] Göwüsbent – bezeg üçin atyň göwsüne dakylýan ýüzi kümüşli ýasy gaýyş.
[22] Neti – niýeti manysynda.

* * *

Bag düýbünde duranlar,
Messan-messan ýörenler,
Çykypsyňyz bezenip
Haýran bolýar görenler.

* * *

Baga girene gurban,
Gülün tirene gurban,
Biz-ä ýary görmedik
Ýary görene gurban.

* * *

Baga girdim bar üçin,
Alma bilen nar üçin,
Şirin janym kül etdim
Bir biwepa ýar üçin.

* * *

Baga girdim yzyňdan,
Gara saçyň dyzyňdan,
Ýakma meni, gara göz
Öldüm seniň näziňden.

* * *

Baga girdim, üzüme,
Güller degdi dyzyma,
Baga gelipdir ýarym
Ýüzi düşdi ýüzüme.

* * *

Baga girsem, bahar bor,
Ýüzün görsem, nahar bor,
Bir gün ýüzüň görmesem
Ballar maňa zäher bor.

* * *

Bagda üzüm halyly[23],
Gezdim sorap uly ili,
Ýalan gep edýänleriň
Ýarym, azandyr päli.

* * *

Bagda bişdi garaly,
Gel, bir zaman duraly,
Çyksyn göribiň gözi
Gol tutuşyp ýöräli.

* * *

Bagda gül baglaşalyň,
Bir karar baglaşalyň,

---

[23] Halyly – üzümiň bir görnüşi.

Kararyndan däneniň
Ýüregin daglaşalyň.

* * *

Bagda gördüm ekme nar,
Bolduň bize hyrydar,
Seniň başga ýaryň bar
Berme, maňa sen azar.

* * *

Bagyňyzdan bakaýyn,
Galam gaşym kakaýyn,
Seniň syýa zülpüňi
Tamdyrama[24] dakaýyn.

* * *

Baglaryň bar dalçyny,
Öpsem agzyň içini,
Bir bölejik guş geldi
Sen içiniň laçyny.

* * *

Badamça baldaklydy,
Gyzyl gül ýapraklady,
Isledim, göwün berdim
Gorkaram, adaglydy.

* * *

Bazar ýoly pişeli,
Ýüpek getir işeli,
Ýardan bir ýaglyk geldi
Gyrasy melewşeli.

* * *

Bazarda erik gelin,
Gaşlary gerik gelin,
Dört gözeliň içinde
Sensiň teperrik[25] gelin.

* * *

Bakalyň biz Gülşene,
Ýaglyk geldi nyşana,
Kim üçin kimler ýollar
Habar düşer nyşana.

* * *

Bakdy geçdi tärimden,
Gözüm doýmaz ýarymdan,
Ýara sowgat gönderdim

---

[24] **Tamdyra – dutar.**
[25] **Teperrik – halk içinde abraýly, sarpaly, kethuda, uzak ýaşan adamlardan, keramatly işan-mollalardan berlen dadymlyk, ýadygärlik nyşan.**

Bagda alma-narymdan.

* * *

Bakjamda barym bar-a,
Göwsümde narym bar-a,
Gyratly, gyrmyz donly
Janserek ýarym bar-a.

* * *

Barly gezer at bilen,
Içim doly ot bilen,
Ejem şu gün, boýdaşlar
Guda bolýar ýat bilen.

* * *

Barmanam, hiç barmanam,
Berseler-de, barmanam,
Meni şoňa berseler
Şu dünýäni görmenem.

* * *

Başda ýaşyl kürtesi,
Bürenjegiň ortasy,
Barannyň kimdigini
Bildi Maral ertesi.

* * *

Başdaňym-a ýaglykdyr,
Geler wagty çaglykdyr,
Iller ýatar öýündeIlerimiz baglykdyr.

* * *

Başlady gyz, başlady,
Suwa monjuk taşlady,
Goşgusyn ýalňyş okap
Garry Maral kaşlady.

* * *

Başy belent çynarym,
Düýbünde saýalanym,
Ýaryň ýoluna garap
Ahy-zaryn kylanym.

* * *

Beden ýar-a, beden ýar,
Aklym haýran eden ýar,
Ýarymda ýazyk ýokdur
Agasy eňreden ýar.

* * *

Beden ýar-a, beden ýar,
Meni Leýli eden ýar,
Ozal-a beýle däldiň

Saňa bir öwreden bar.

* * *

Beýik-beýik jülgeler,Eýerlenen at ýaly,
Köp gelmegin giýewiÝenjilersiň it ýaly.

* * *

Bil kemer gulaç-gulaç,
At üsti altyn syraç[26],
Çille ýüpek gerekdir
Döşi gapak gerekdir.

* * *

Bilbil güle hyrydar,
Kömek etse Biribar,
Ýaşylbaş güle garar
Mydam aglar bikarar.

* * *

Bilezigi getiriň,
Ak bilege ötüriň,
Janym çykyp baradyr
Söwer ýara ýetiriň.

* * *

Bir gül ekdim diwara,
Bilbil saýrar suwara,
Saýra, bilbilim saýra
Belki, ýarym oýana.

* * *

Bir guş uçdy howadan,
Boýny mahmal dogadan,
Ýykylmyş gahba pelek
Ýarym gitdi obadan.

* * *

Bir kiçijik kişmişdim,Elden ele düşmüşdim,
Men bir gyzyl gül bolup
Bir nadana duşmuşdym.

* * *

Bir malym bar inerçe,
Hatabyna[27] gonar serçe,
«Enejan» diýen ak nowça
«Alaýyn» diýsem bolmady.

* * *

Bir tikeje bagyram,Ýeňil saýma, agyram,
Çykam daglar başyna

---

[26] **Syraç – çyra, ýagtylyk.**
[27] **Hatap – howudyň öň tarapynyň üstünden goýlup berkidilýän toýnuk şekilli dört bölek agaç.**

«Ýar-ýar» diýip, çagyram.

* * *

Boz atym boza meňzär,
Boýny şabaza[28] meňzär,
Ýar goýnuna gireniň
Gyş güni ýaza meňzär.

* * *

Boýuň boýlardan ýagşy,
Arkaňdadyr çit nagşy,
Söküp Kesearkajy
Tapmadym senden ýagşy.

* * *

Boz atym bozalanar,
Ýykylsa tozalanar,
Gyz görmedik ýaş ýigit
«Ýar» diýip özelener.

* * *

Boz atym boza-boza,
Boýny gupbaly goza,Ýedi ýyl aşyk boldum
Boýny bukawly gyza.

* * *

Boz atym bozalandy,
Ýykyldy tozalandy,
Suwa bir gözel indi
Ýüregim täzelendi.

* * *

Boz atymyň boýnagy,
Oýnagym gaz oýnagy,
Gije gezen ýigidiň
Dodagy süýt gaýmagy.

* * *

Boýnum burup, delmirip,
Ýapyşdym men ýalbaryp,
Gitdi-le, ýar sapara
Maňa ýaglyk äberip.

* * *

Bolsun sesiň sem oglan,
Ýok derdiňe em oglan,
«Gelme» diýsem kän gelip
Bizar edýäň sen oglan.

---

[28] **Şabaz – gerçek, goçak.**

* * *

Bossanlykda mazy[29] men,
Hünärliler sazy men,
Nowruzyň akja gary
Ýylyň bahar, ýazy men.

* * *

Boýuň misli ak derek,
Ugruňda men janserek,
Ýar bilen dilleşmäge
Wepadar ýürek gerek.

* * *

Bu dagyň gary menem,
Gün düşse eremenem,
Ýüz ýyl toprakda galsam
Juwanam, çüýremenem.

* * *

Bu gün howa dolandyr,
Bagda günler solandyr,
Sen öýmüzden gideliň
Maňa jebir bolandyr.

* * *

Bu ýerde ýylan bolmaz,
Derdimi bilen bolmaz,
Söwer ýardan aýryldym
Gözýaşym sylan bolmaz.

* * *

Bu jahanda bu jandyr,
Şirin janym gurbandyr,
Myhman oglana degmäň
Hassa jana dermandyr.

* * *

Bu haýat uzyn bolsun,
Miwesi üzüm bolsun,
Ýary geljek gelinleň
Gijesi uzyn bolsun.

* * *

Bulut geldi garalyp,
Dag başlary bürelip,
Näzli gyza näm boldy
Otyr öýde saralyp.

* * *

Bu dünýede paýym bar,
Giň gujakda jaýym bar,

[29] Mazy – 1. Dessemmaýa (dessemmil) — elde oýnamak we ysgamak üçin ýakymlyja ysly kyrk günlük gawunyň bir görnüşi. 2. Çagany gowy görüp, söýlüp aýdylýan söz.

Hudaýym köp görmesin
Gara göz humaýym bar.

* * *

Bulut göçer topba-topba,
Başyňda altyn gupba,
«Aty ýok näder» diýme
Gaçaryn edip hopba.

* * *

Bökejen köwüş ýer böwser,
Kümüş guşak bil gysar,
Bizi gören jahyllar
Depeden aşak towsar.

* * *

Böküp dur-la ýüregim,
Ýolda iki garagym,
Ak telpek, gyrmyz donly
Sensiň meniň geregim.

– Ç –

Çabydyň çapraz[30]-çaňňa[31],Ýerimden turdum laňňa,
Ussa ýaryň dakypdyr
Alaçaňa[32] kän teňňe.

* * *

Çagyrdym çaý içinde,
Başym gowga içinde,
Öldürse ýar öldürsin
Gyzyl gül bag içinde.

* * *

Çakar çakmagyň daşy,
Akdyr eýeriň gaşy,
Adyň tutsam bilerler
Üç doganyň iň ýaşy.

* * *

Çal horaz-a, çal horaz,
Boýa boýalan horaz,
Owazyňa döneýin
Ýar oýandyran horaz.

* * *

Çarhym çala bilmedim,
Igim ala bilmedim,

---

[30] Çapraz – çabydyň ýakasyna dakylýan gulply apbasy.
[31] Çaňňa – çaprazyň aşagynda asylýan pişme şekilli şelpeli bezeg şaýy.
[32] Alaça – erşi gyzyl, argajy gök, elde dokalýan nah matanyň bir görnüşi.

Nirden çykdy gaýtarma
Ýary göre bilmedim.

* * *

Çelekeniň[33] ýollaryna,
Sagyndan sollaryna,
Men bir dilli jaň bolsam
Ýarymyň gollaryna.

* * *

Çepbetew[34] çabyt dyzyndan,
Ynha, ýetdim yzyndan,
Bir bäriňe bakmasaň
Men-ä gitdim özümden.

* * *

Çepbetewi bar eken,
Çep goltugy dar eken,
Nadan ýary bolanyň
Ýüzi ýaman hor eken.

* * *

Çepbetewiň bar eken,Ýeňi, çapysy dar eken,
Ogryn-ogryn seretdiň
Bizde göwnüň bar eken.

* * *

Çeşme suwun içdim ýar,
Salam berip geçdim ýar,
Sen salamym almasaň
Menem senden geçdim ýar.

* * *

Çeşme başsyz bolarmy?
Düýbi daşsyz bolarmy,
Akylsyz nadan oglan
Gyz ýoldaşsyz bolarmy?

* * *

Çeşmäni laýladylar,
Suwuny paýladylar,
Men-ä saňa gelmezdim
Boýnuma bagladylar.

* * *

Çopan iýer gowurma,
Geýip geler çöwürme,
Diýenimi gaty görüp
Menden ýüzüň öwürme.

---

[33] **Çeleken — häzirki Hazar şäheri.**
[34] **Çepbetew – aýal-gyzlaryň çabyt tikinýän matasy.**

* * *

Çykdym çynar başyna,
Garadym güneşine,
Ýarym, beren ýaglygyň
Çüýretdim gözýaşyma.

* * *

Çykdym çynar başyna,
Ýylky ýaýdym daşyna,
Elimde gülgün ýaglyk
Gönderdim syrdaşyma.

* * *

Çykdym dagyň belendi,
Oýandym ýar gelende,
Golum ýaryň ýassygy
Aýyrsynlar ölemde.

– D –

Daga düşdi, batdy gama,
Il ýigidi sadagam-a,
Daýym ogly gelmese
Oda köýsün, otagam-a.

* * *

Dagda arslan bolarmy?
Düýbi harman bolarmy?
Ýany-ýana kül boldum
Küle derman bolarmy?

* * *

Dagda bulut towlanar,
Suwda balyk duwlanar,
Ýar soragna çykanlar
Tizden yza köwlener.

* * *

Daglardan alyp genji,
Daksadym boýna hünji,
Ýaglyk ýollan oglanyň
Bolsadym göz guwanjy.

* * *

Dadym bar, adaglym bar,
Derdimden habarlym bar,
Bir synyk, sypaýyja
Söwer ýar, adaglym bar.

* * *

Daýnany[35] baýyr aldy,
Düýbüni çaýyr aldy,
Bedew atyň kişňände
Ýüregim howur aldy.

* * *

Daň sesi, daň sesine,
Oýandym jaň sesine,
Hal-ha gelýär näzli ýar
Zülpi düşüp ýeňsesine.

* * *

Daň horaz-a, daň horaz,
Daňdan gygyrýan horaz,
Sesim sesiňe gurban
Ýarym oýaran horaz.

* * *

Degirmen üsti kötel,
Gaçdy ýaglygym göter,
Men egilsem duýarlar
Düş atdan, özüň göter.

* * *

Delmirip boýnuň burma,
Garşyma gelip durma,
Saňa berilmez oglan
Gymmat bahaly Hurma.

* * *

Deňiz barak guşuna,
Awa gider gyşyna,
Ýarym tutan awuny
Salar palaw aşyna.

* * *

Deňizden balyk çykdy,
Ýüzüp kenara çykdy,
Pyýala şeker döküp
Ýar meni suwa ýakdy.

* * *

Depä çykyp durupdym,
Elim ýere urupdym,
Başarmadyň ak telpek
Hak aşygyň bolupdym.

* * *

Depä çykyp boýladym,
Gopuz çalyp oýnadym,

[35] Daýna – Balkan welaýatynyň Magtymguly etrabyndaky bir obanyň ady.

Her näçe seretsem-de
Didaryňdan doýmadym.

* * *

Derýa bardym geçmäge,
Egildim suw içmäge,
Göwnüm ýary küýsedi
Ganatym ýok uçmaga.

* * *

Derýalar balyklydyr,
Düýeler halyklydyr,
Göwnümi awlan ýigdiň
Aýagy çaryklydyr.

* * *

Dilber niçik halda sen,
Şeýle gözi ýolda sen,
Ak ýüzüň, keman gaşyň
Ajap ýüzi hally sen.

* * *

Dilber gara gözleriň,
Ýagtylyp dur ýüzleriň,
Janyma ýagşy ýarar
Ýaňky diýen sözleriň.

* * *

Dokaýaryn düýp haly,
Ol oglan eker şaly,
Meni alyp toý etmek
Ýaryň niýeti-päli.

* * *

Duran ýerim gamyşdy,
Düýe-köşek emişdi,
Sagmaga çykan ony
Söwer ýarym Kümüşdi.

* * *

Durna geçer gaz bilen,
Enaýy owaz bilen,
Obamyň gözel gyzy
Köýdürdi-le näz bilen.

* * *

Düýede burundyryk[36],
Dulda unly kendirik,
Getirdi ýarym maňa
Desse şeker çiňňirik[37].

---

[36] Burundyryk – nogta dakmak üçin düýäniň burnuny deşip ildirilýän agaç.
[37] Çiňrik – gant almak üçin ekilýän ösümlik.

* * *

Dürleri dilim seçdi,
Bir desse gülüm düşdi,
Zer galpagyn tasadyp
Şeýda bilbilim geçdi.

* * *

Düşýärsiň üme-çüme,
Ýaşyň bardy bir çene,
Ýarym beren wadaňy
Şu wagt öwür çyna.

* * *

Düýeler hatar-hatar,
Owsary[38] suwa batar,
A gyz, seniň adaglyň
Kümüş bilezik satar.

– E –

Eden işi bir geňsi,
Mydam dokaýar eňsi[39],
Seniň ýaryň dälmi şol
Gyz, seň bolşuň neneňsi?

* * *

Edenim ejap boldy,
Ýüregim kebap boldy,
Men-ä saňa barjakdym
Duşmanlar sebäp boldy.

* * *

Eýesin bilen ýagşy,
Habaryn alan ýagşy,
Ýaglyk iberen oglan
Bar bu gün göz-guwanjyň.

* * *

Ezizim bar, gözüm bar,
Inçeden owazym bar,
Gaýradan gelýän atlyň
Öň serdary biziň ýar.

* * *

Ekin ekdim dümeden[40],
Bir ýar söýdüm ümeden[41],
Meniň göwnüm ynjalmaz

---

[38] Owsar – düýäniň kellesine salynýan demir dişli nogta.
[39] Eňsi – sowuk girmezlik üçin öýüň gapysyna tutulýan gölsüz kiçiräk haly.
[40] Düme – ýagyş suwuna ekilýän ekin.
[41] Üme – tiz gutarmak maksady bilen aýal-gyzlaryň üýşüp, kömek hökmünde biri-birine edip berýän el işleri (tikin tikmek, keçe etmek, haly dokamak we ş.m.).

Doganlar bu nämeden?

* * *

Ekin ekdim garabaş,
Akbaş bilen aralaş,
Seniň oglan ýaryň bar
Orta boýly galam gaş.

* * *

Ekin ekdim darydan,
Içmek tikdim deriden,
On iki süňňüm ereden
Gelip dur-la, ýeňňe jan!

* * *

El buladym içerden,
Sen gelmediň daşardan,
Utansam-da näz bilen
Tutaýjakdym goşardan.

* * *

El degirme tarama[42],
Duz dökmegin, ýarama,
Dagy ýüzüň görmerin
Kowalaşsaň harama.

* * *

El ýetirme genjime[43],
Git-de, çöple jümjüme,
Gaýratyňy göreris
Iş ýetende çyn-çyna.

* * *

Ele aldym keseri,
Gördüm erbet, ýeseri,
Ürküzdiler, kowdular
Başyma gonan sary.

* * *

Elim-ýüzüm ýagladym,
Ýara bilim bagladym,
Ýarym göwnüm almasa
Irden turup agladym[44].

* * *

Elim elwan gamçysy,

---

[42] **Tara – ýüpek, nah mata dokamak üçin ulanylýan dokmaçylyk senetiniň ýönekeý guraly.**
[43] **Genç — hazyna, baýlyk, mülk.**
[44] **Şu bendiň:**
Elim-ýüzüm ýagladym,
Ýada bilim bagladym,
Ýat göwnüme degende,
Yzym ýatlap agladym – diýen nusgasy-da bar.

Gözüm ýaryň sawçysy,
«Gelerin» diýp gelmedi
Ýigidiň ýalançysy.

* * *

Elimde alma narym,
Ýanymda söwer ýarym,
Dünýäde bir armanym
Wepaly bolsun ýarym.

* * *

Enem-atam duýdular,
Başym görgä goýdular,
Men-ä bir boz maýadym
Diriligme soýdular.

* * *

Ertir irden turduňmy,
Ýara gujak gerdiňmi,
Bir ýassyk, bir düşekde
Dynjyň alyp turduňmy?

* * *

Etmegin hynny-mynny,
Seni äkitjek indi,
Al, bukjaňy ugraly
Il ýatyp, çyra söndi.

* * *

Et çapdym, men, et çapdym,
Tamdyra somsa ýapdym,
Ýaryň beren ýüzügin
Ýitirip ýene tapdym.

* * *

Etrek, Gürgen çalt akar,
Çargadyňy ýel kakar,
Obanyň näzli gyzy
Goç ýigide at dakar.

– G –

Gawunymyz bişipdir,
Üstünden ýol düşüpdir,
Agam ogly, eý, ýigit
Yşgym saňa düşüpdir.

* * *

Gawunda bar kekene[45],
Düze çykdy çekene[46],

[45] Kekene – gawun pazylyna düşýän we oňa zyýan beriji kiçijik möjejik.
[46] Çekene – aýry-aýry hojalygyň birdir-ikidir dowarynyň toplanylyp bakylýan sürüsi.

Agam gyzy Mamagül
Berilýärsiň çykana.

* * *

Gaýra çykaly ýarym,
Gülüp bakaly ýarym,
Bu gün sähet bolmasa
Saba çykaly ýarym.

* * *

Gaýrada bir dalan bar,
Içinde jan alan bar,
Güýmemäň söwer ýary
Gözi ýolda galan bar.

* * *

Gaýradan-a, gaýradan,
Lal dilimi saýradan,
Ýat illere satylyp
Ýandym ili aýradan.

* * *

Gaýra-gaýraly göwnüm,
Peýkam ýaraly göwnüm,
Gülüp-oýnap, şat bolmaz
Ýardan kineli göwnüm.

* * *

Gaýraky depäň dagy daş,
Pürli pudakly agaç,
Hem käkilik, hem turaç
Janym alan oglan Täç.

* * *

Gaýradan gelen oglan,
Saralyp solan oglan,
Bir habary bar bizlik
Diýebilmez, «lal» oglan.

* * *

«Gapyda durma» diýdim,
«Boýnuňy burma» diýdim,
Kagyz ýazyp iberdim
«Bir sagat durma» diýdim.

* * *

Gapymyzda kölege,
Gözüm düşdi elege,
Üzüp alsyn giýew han
Gyz berilmez dilege.

* * *

Gara at geldi garşyma,

Döwlet geldi başyma,
«Käbe» diýip ugradym
Gelip gondy gaşyma.

* * *

Gara aty baglarlar,
Jigerimi daglarlar,
Bedewiň saýasynda
Ýorgany-da baglarlar.

* * *

Gara galam gaşly ýar,
Düzüm hünji dişli ýar,
Galdyr ýüzüň göreli
Hemmelerden işli ýar.

* * *

Gara guş-a, gara guş,
Sen asmandan ýere düş,
Iýseň sen çarlaklary
Ojar oda ýan-da, biş.

* * *

Gara saçy mar[47] ýarym,
Telleri tar-tar ýarym,
«Geler» diýip ýoluňda
Gözüm intizar ýarym.

* * *

Gara ädikli saňa gurban,
Gel, derdime bol derman,
Äkit meni özüň bilen
Örtendim seni görmän.

* * *

Garagumyň gandymy,
Ýar ýüregiň ýandymy?
Il ýatanda gelmediň
Näme başyň bendimi?

* * *

Garaköle geldim men,
Düz meýdanda boldum men,
Ýar öýünden çykanda
Saralyp hem soldum men.

* * *

Garaşdym men, garaşdym,
Ýar saçyny daraşdym,
Dalaşdyk öýkeledi
Soň oňşup, ýaraşdym.

---

[47] **Mar – ýylan. Bu ýerde ýylan ýaly uzyn saç manysynda.**

* * *

Garlawaç gaýyp uçar,
Ganatyn ýaýyp uçar,
Şum pelegiň elinden
Kimiň ýaryn kim guçar.

* * *

Garga iýer ekini,
Gyzlar tiker tikini,
Meň bagrymy ýandyrdy
Şol oglanyň ýalkymy.

* * *

Garşyňyzdan bakar men,
Ballar bolup akar men,
Saçym çille ýüpegi
Dutaryňa dakar men.

* * *

Garşyda goşa çynar,
Ýapragyň düşe, çynar,
Saýa salyp üstüme
Köp ýyllap ýaşa, çynar.

* * *

Gatlak-gatlak gara dag,
Gatlagynda ýarym bar,
Agaç uzyn, elim gysga
Dal pudakda narym bar.

* * *

Gaýa başynda duraram,
Düýbüne duzak guraram,
Söwer ýaryň derdinden
Kime dada bararam.

* * *

Gaýalar gaňragynda,
Hyna ýar barmagynda,
Didäm bir gyz söýüpdir
Nowçalar oýnagynda.

* * *

Gaýalar-a gaýalar,
Gaýada guş saýalar,
Ýagşy ýigdiň ömrüni
Ýaman hatyn zaýalar.

* * *

Geldi ýene Nowruzlar,
Seýle çykypdyr gyzlar,
Ýaryň gyýa bakyşy

Ýürek-bagrymy duzlar.

* * *

Gelin-gyzlar üýşübän,
Atyşalyň monjugy.
Ýaryn gören dakynsyn
Dagdan bilen gönjügi[48].

* * *

Geliň, gyzlar oýnalyň,
Gyrmyzy gülde ýaýnalyň,
Derek boýly ýigitleri
Alma atyp saýlalyň.

* * *

Geliň gyzlar, üýşeliň,
Bagtymyz synaşalyň,
Ol barýan ýigit kim-ä
Ýagşy, ýaman gülşeliň.

* * *

Geleweri, jan Sona,
Sözüm bar, meniň saňa,
Yşkyňda ýanyp-bişýän
Mähriňi inder maňa.

* * *

Giýewdir oba gelen,
Diýmäň sözüme ýalan,
Gelip ele düşäýse
Salarys, eşek palan.

* * *

Gijeler oýanaryn,
Sag gola söýenerin,
Gözläp seni tapmasam
Ýylan dek towlanaryn.

* * *

Gijeler oýnaşaly,
Çemende ýaýnaşaly,
Gije ogrynça gelen
Ýar bilen dalaşaly.

* * *

Gitdi ýar, eglendi ýar,
Agaja baglandy ýar,
Bäş güni wada berip
On bäş gün eglendi ýar.

---

[48] **Gönjük – aýallaryň dakynýan ujy şelpeli bezeg şaýy.**

* * *

Goýnuny bakar gider,
Sykylyk çeker gider,
Her hepdede gelmese
Gözýaşym akar gider.

* * *

Gor[49] küýzede galdyrym,
Çyzgalgydyr baldyrym,
Ýör, gideli ezilme
Ýarym, çakýar ýyldyrym.

* * *

Goşy maýaly, nerli,
Bedewi ganat-perli,
Girsem şo ýar goýnuna
Bolsam gerek heserli.

* * *

Gözenekde ýatan oglan,
Köýnegi keten oglan,
Bir gyza aşyk bolup
Dünýeden öten oglan.

* * *

Gözenekden bakma, oglan,
Gözüň, gaşyň kakma oglan,
O gyz saňa berilmez
Ýürejigiň ýakma, oglan.

* * *

Gözenekden bakyşaly,
Göz-gaşy kakyşaly,
Eger nesip bolmasa
Kyýamat okaşaly[50].

* * *

Gözel gyz-a otyrmyş,
Itleri-de ýatyrmyş,
Aşyk oglan gizlenip
Sowgat, serpaý getirmiş.

* * *

Gözüm düşdi erkeje,
Käse saldym serkeje[51],
Gitdi ýarym ugratdym
Gezelenje Arkaja.

* * *

Gök kepderi geleýdi,

---

[49] **Gor – agaranly düýe çalynyň küýzedäki galyndysy; düýe süýdünden çal tutmak üçin gerek bolýan gönezlik.**
[50] **Kyýamat okaşmak – “kyýamatlyk dogan okaşaly” diýen manyda.**
[51] **Serkeç – käse salynýan gaýyş gap.**

Boýny ýere gaňrylyp,
Men niçik takat kylaý
Näzli ýardan aýrylyp.

* * *

Gökjeden[52] uçan guşlar,
Gör, nirde gonup gyşlar,
Ýar bizden köňlün üzüp
Gör, nirde köňlün hoşlar.

* * *

Gulaklary hünjüli,
Durma beýle ünjüli,
Gel, gowurga iýeli
Içi kişmiş, künjüli.

* * *

Guzynyň agyna bak,
Boýnunyň bagyna bak,
Meni göresiň gelse
Bagyryň[53] ýoluna bak!

* * *

Guramadyr[54] ýassygyň,
Gurhana gol basdygyň,
Gurhany niçik basdyň
Şumy maňa dostlugyň?

* * *

Gurbanam on barmaga,
Gitdi ýar suw almaga,
Jübüsi doly pisseden
Utanar men almaga.

* * *

Guşum goýberdim gotana[55],
Ýar geldi utana-utana,
Ak ýüzde ýaşmak tutana
Galdym ýalbara-ýalbara.

* * *

Gülgünedir köýnegim,
Gardan akdyr bilegim,
Aýralygyň derdinden
Ýanykdyr-la ýüregim[56].

---

[52] Gökje – Aşgabadyň golaýyndaky obanyň ady.
[53] Bagyr – Ruhabat etrabyndaky bir obanyň ady.
[54] Gurama – bölejik matalary birleşdirip tikilýän ýorgan, ýassyk, düşekçe daşy.
[55] Gotan – holtumly, uzyn çüňkli ,suwly ýerlerde ýaşaýan uly ak guş.
[56] Şu bendiň:
Gülgünedir köýnegim,
Gülden akdyr bilegim,
Ýar üstüne ýar gelse,

* * *

Gül oglan-a, gül oglan,
Ýar görende gül oglan,
Şu gijede gelmeseň
Ýaryň gitdi bil oglan!

* * *

Gül üstünde kebelek,
Ýaglygyň menek-menek,
Men-ä arzuw edýärdim
Goýmady gahba pelek.

* * *

Güllerim gunçalandy,
Billerim inçelendi,
Eden wadamyz hany?
Ýyldyzlar gijelendi!

* * *

Gülleriň mahalydyr,
Nowruzyň baharydyr,
Gyz-oglan bir-birini
Seçmeli mahalydyr.

* * *

Günortadyr, çogludyr,
Gyzlar öýde baglydyr,
Her ýyl Nowruz gijesi
Ýar ýaryna baglydyr.

* * *

Gündogaryň ygy bilen,
Şemal öwser çygy bilen,
Şol oglan kän äňedýär
Gözüniň gyýgy bilen[57].

* * *

Gyz-oglan topar-topar,
Ýazda bir-birin tapar,
Ýaryma duşabilmän
Haçan gözýaşym kepär.

* * *

Gyz açylsa gyzyl gül,
Oglan bir saýrak bilbil,
Iki aşyk tapyşsa

---

[57] Şu bendiň:
Ýarylmazmy ýüregim – diýen nusgasy-da bar.

Daň säheriň çagy bilen,
Janym aldy tygy bilen,
Şol oglan köp seredýär,
Gözüniň gyýgy bilen – diýen nusgasy-da bar.

Göýäki gyrmyzy gül.

* * *

«Gyz oglan» diýip lälezar,
Elmydama bahar-ýaz,
Gülünden aýra düşüp
Uçup gitmez guba gaz.

* * *

Gyz oglansyz gezäýmez,
Jan aşyga dözäýmez,
Ýaşylbaş höwri galsa
Sona uçup geläýmez.

* * *

Gyzlar oýnar gel-gel-ä,
Ak ýüzleri hal-hal-a,
Lebim suwun tut oglan
Akyp barýan bal, ýal-a.

* * *

Gyzlar, monjuk atalyň,
Jany jana gatalyň,
Aşyk bilen magşugy
Biri-birine çatalyň.

* * *

Gyzyl gül gönderen ýar,
Ýüregim ýandyran ýar,
Rakyp sözüne gidip
Bizden ýüz dönderen ýar.

* * *

Gyrmyzy donuň gatbar-gat,
Birin geý-de, birin sat,
Öz öýmüze gelmeseň
Goňşymyza gelip ýat.

* * *

Gyrmyzy donuň biçeýin,
Üstüne teňňe seçeýin,
Atam-enem görmänkä
Ogryn saňa gaçaýyn.

* * *

Gyrmyzy jüpbäm[58] dyzymdan,
Doýmadym gül ýüzüňden,
Gaýraky obaň ýigidi
Seredip galdy yzymdan.

---

[58] Jüpbe — giň we uzyn tikilen don, halat.

* * *

Gyrmyzy köýnek geýipsiň,
Teläre söýenipsiň,
Ahy-zaryň men çekýän
Sen näme saralypsyň?

* * *

Gyýa-gyýa bakar men,
Gülýakamy dakar men,
Gülümjiräp bir baksam
Oglan, seni ýakar men.

* * *

Gädik üstünde gädik,
Aýagynda sagry[59] ädik,
Ýagşy ýigdiň ömrüni
Biz Alladan diledik.

– H –

Haý ýigid-ä, haý ýigit,
Tamdyraly şa ýigit,
Aty altyn jylawly,
Sözi ýiti, gylawly.

* * *

Haý-haý, oglan, haý oglan,
Münen atyň taý oglan,
Gelin alýarlar saňa
Gapyňyzda toý oglan.

* * *

Hassa janym şypasy,
Bolaýyn men pidasy,
Degmäň, myhman oglana
Bolar il kethudasy.

* * *

Hemme işiň sakasy,
Daraýy don ýakasy,
Haçan geler, boýdaşlar
Şu oglanyň kakasy.

* * *

Her gün saňa bakar men,
Ballar bolup akar men,
Saçym çille ýüpegi
Dutaryna dakar men.

---

[59] Sagry – käbir malyň (atyň, eşegiň we ş.m.) bilinden guýrugyna çenli bolan aralyk bilinden yzky tarapy; Sagry ädik – mal hamynyň sagrysyndan tikilen ädik.

* * *

Her ne günäsi bolsa,
Atam-enem boýuna,
Atam-enem salmady
Goç ýigidiň goýnuna.

* * *

Her närsäniň örki bar,
Gara ýeriň berki bar,
Ýaryň ýoly saklawly
Görülmedik gorky bar.

* * *

Hudaý meni guş etse,
Ganatym kümüş etse,
Ýatsam-tursam dilegim
Söýenime duş etse.

– I –

Igim meniň pyrlanar,
Sapak ýygnap terlener,
Mata satyp, mal alsam
Goýun-guzym sürlener.

* * *

Iki öýmüziň arasy,
Ak telpegiň buýrasy,
Başyňa döneýin enesi
Azat eýle ogluňy.

* * *

Ikindiden, öýleden,
Gözüm gitmez şeýleden,
Agaç atly, ak ýelken
Şoldur meni Leýli eden.

* * *

Il gelýär-ä, il gelýär,
Ýagyş ýagyp, sil gelýär,
Sekiz gün wada berdiň
Aý yzyna ýyl gelýär.

* * *

Ilerde bir Aý bar,
Ujy gyzyl ýaý bar,
Şol ýaryň gujagynda
Söwer ýara jaý bar.

* * *

Ilerde ot yşygy,
Bizem didar aşygy,

Pygamberler kesgidi
Öldürmezler aşygy.

* * *

Ilerden gara geldi,
Ýüregim para geldi,
Boýy boýuma gurban
Derdime çäre geldi.

* * *

Ilerdäki ýeke agaç,Ýeke agaja garap gaç,
Gara gözüm ýaş ýigit
Ýara tarap şöhle saç.

* * *

Ilerimiz mesene[60],
Meseneden insene,
Içim ýakan ak telpek
Sen bäriňe dönsene!

* * *

Ilerimiz bozagan,
Itler oňa çozagan,
Aýajygy paşmaksyz
Agyzy bar ýaşmaksyz.

* * *

Ilerimiz sözen ýar,
Gara bagrym ezen ýar,
Rakyplara göz edip
Sallanjyrap gezen ýar.

* * *

Inip geldim obadan,
Öldüm gan aglamadan,
Tutda ýaprak galmady
Ýarama baglamadan.

* * *

Inip geldim dagyňdan,
Bir gül ýoldum bagyňdan,
Suwsasam suw bermezmiň
Gyrmyzy ýaňagyňdan.

* * *

Inip geldim inişden,
Üzeňňisi kümüşden,
Dadyrsana, eý, oglan
Jübüňdäki iýmişden.

---

[60] **Mesene – degirmen suwuny batly indermek üçin beýgeldilen ýap.**

* * *

Inişden inişiňden,
Ýar bize dönüşiňden,
Alma-nar alyp gelip
Derdime ýanyşyňdan.

* * *

Işikde türpe gelin,
Öýmäňi sürpe gelin,
Dört gözeliň içinde
Söwdügim körpe gelin.

– J –

Jana janym, jan oglan,
Bak, bäriňe han oglan,
Gelsene biziň baga
Alma-nary kän oglan.

– K –

Kakdyr oglan nalyňy,
Seýisle sakar alyňy,
Şu gün ýaryň al-da gaç
Geçirdiler malyny.

* * *

Kelte ýylgynyň içi,
Boýum parçadan kiçi,
Kiçi bolsa, ne kiçi
Goýnum jennetiň içi.

* * *

Keteni geýdim şaýlandym,
Güle bardym küýlendim,
Deň-duş oglan, gel bäri
Dertleşmegi oýlandym.

* * *

Keçe oýluk[61] egninde,
Egri taýak çigninde,
Sürä gider ýaş çopan
Agşam säher serginde.

* * *

Kişmişem-ä, kişmişem,
Örtenmişem, bişmişem,
Garyp atam göwni üçin
Ýat illere düşmüşem.

---

[61] Oýluk – sowukdan goranmak üçin egne atylýan, keçeden tikilen ýeňsiz geýim, ýapynja.

* * *

Kölegede ýatmagyn,
Gupbam ýere atmagyn,
«Börüklije gyz» diýip
Oglan, bir söz gatmagyn.

* * *

Kölgede ýatan oglan,
Köýnegi keten oglan,
Bir gyza başlyk[62] tapman
Gaýgydan öten oglan[63].

* * *

Köýnegi galbiriden[64],
Haraý öli, diriden,
Galyň alyp satarlar
Aýryp ol birinden.

* * *

Köýnek ýuwdum sermedim,
Ýarym geçdi görmedim,
Kesilmiş gyzyl dilim
«Alla ýaryň» diýmedim.

* * *

Kölleriň ak gunduzy,
Aý ýanynyň ýyldyzy,
Çyk, öýden ýaryň gelýär
Söýgüli gelin baldyzy.

* * *

Köňlümiz bire goýsak,
Duşmana dogry dursak,
Zülpüň şemala berip
Lebiňden posa alsak.

* * *

Köşegim höre-höre,
Joram satylýar köre,
Ýary gelip äkitsin
Daşy hossarly ýere.

* * *

Küleçe[65] mawut ýelbegeý[66],

---

[62] Başlyk – durmuşa çykýan gyzyň kellesine örtülýän örtgi.
[63] Şu bendiň:
Kölgede ýatan oglan,
Köýnegi keten oglan,
Tur, ýaryň apardylar,
Bihabar ýatan oglan – diýen nusgasy-da bar.
[64] Galbiri – aýal geýimi üçin dokalýan ýarym ýüpek şagla dokalan mata.
[65] Küleçe – ýüň matadan ýa-da mahmaldan tikilen daşky aýal geýimi.
[66] Ýelbegeý – doly geýilmän egne atylan ýa-da kellä bürelen geýim.

Gyrasy ýere degmegeý,
Menden özge ýar söýseň
Gözüň meni görmegeý.

* * *

Küleçe mawut biçdim ýar,
Şirin-şerbet içdim ýar,
Gyşyny gyşladym ýar
Ýazda aýra düşdüm ýar.

* * *

Küleçäni kim biçdi,
Boýundan uzyn biçdi,
Gyşyna gyşlanan ýar
Ýazyna aýra düşdi.

* * *

Käşgä küji[67] bolsadym,
Küjiň ujy bolsadym,
Ýar sapara gidende
Guşak ujy bolsadym[68].

– L –

Leklekini[69] getiriň,
Etrekden ötüriň,
Öldüm, öldüm diýemde
Şol oglana ýetiriň.

* * *

Lukmandan lukma alan,
Janyny oda salan,
Bararyma howlugyp
Özi yzymdan gelen.

* * *

Läle adyň Gyrmyzy,
Saçyň derýa gunduzy,
Ýaryň gözi sendedir
Patrap duran ýyldyzy.

– M –

Mawy donuň tary inçe,
Gel, ýanyma doýynçam.
Wada berip gelmeseň

---

[67] **Küji – dokma dokalanda erşini birin-birin ýokary dartdyryp goýulýan desga.**
[68] **Şu bendiň:**

Käşgä belent olsadym,
Daragta bent olsadym,
Ýar sapara gidende,
Jübüsinde gant olsadym – diýen nusgasy-da bar.

[69] **Lekleki – ýüpegi, ýüplügi saramak, keleplemek üçin ulanylýan ýönekeý el guraly.**

Men durar men gelinçäň.

* * *

Mawy donuň ýakaly,
Bir gül saldym şahaly,
Ýaryň eliňden gitdi
Tur, yzyňdan bakaly.

* * *

Mawut donuň bar eken,Ýeňi-ýany dar eken,
Ogryn-ogryn bakyşyň
Bizde göwnüň bar eken.

* * *

Mawut donuň Çyn-çyny,
Öpsem agzyň içini,
Gije gel-de, gündiz git
Oglanlaryň laçyny.

* * *

Meýdanyň ak selmesi,
Kyn boldy-la, gelmesi,
Janym alýar şol gyzyň
Gaşyn kakyp gülmesi.

* * *

Men gideýin ilime,
Kemer dakyp bilime,
Alty aýdan gelmesem
Çykyň meniň ýoluma.

* * *

Men ölsem adym ýiter,
Üstüme gök ot biter,
Bile gezen deň-duşlam
Ýanymdan aglap öter.

* * *

Meniň joram bagda gezer,
Ýakasyna düwme düzer,
Gyz-oglan bir-birine
Gaşyn kakyp, gözün süzer.

* * *

Meniň joram ak gyran,
Ony görenler haýran,
Ak ýüzünde gara gaş
Aşyklara jan beren.

* * *

Meniň joram Güljedir,
Biljagazy inçedir,
Billerin gören ýigit

Jandan geçip geljekdir.

* * *

Meniň ýarym at çapar,
Saýlanar abraý tapar,
Bedew atyn bezesem
Toýlarda owlak gapar[70].

* * *

Meniň ýarym bagşydyr,
Il içinde ýagşydyr,
Il bezenip toý etse
Ýarym onuň nagşydyr.

* * *

Meniň ýarym syratly,
Gyrmyz donly, Gyratly,
Altyngabak atany
Äriň baryp ýatany.

* * *

Molla oglan dalbendim,
Şoldur meniň bilbendim,
Ýüzüme gülüp baksa
Depeden aşak indim.

* * *

Monjuk atdym ýaryma,
Tiz ýetişsin ýanyma,
Sowgadyndan şypa ýok
Özi gelsin ýanyma.

* * *

Monjuk atyň, biz geldik,
Bir ýigdi myhman aldyk,Ýeňňem eneme aýtdy
Derdi-belaga galdyk.

* * *

Monjukdan üzüleýin,
Merjene düzüleýin,
Jandan söýen söwer ýar
Men saňa ýazylaýyn.

* * *

Mündüm beýik belende,
Guwandym ýar gelende,
Golum ýaryň ýassygy
Goýbermezler gelende.

* * *

Münüp sürdüm men maýa,Ýetişdim ajap jaýa,

---

[70] **Owlakgapdy – birnäçe atly bolup, at çapyşykda bitinligine bişirilen owlagy bir-birine oklap, gapyp, saýlanyp öňe çykmak. Iň soňunda kimiň elinde owlak bolsa, şol tarap ýeňiji hasaplanylýar.**

Gözel gördüm ýüzleri
Meňzäp dur dolan aýa.

* * *

Myradym Alla berse,
Sözüm ýara ýetirse,
Gelip meni göterip
Öz ilime ýetirse.

* * *

Mälärin guzy kimin,
Derýa gunduzy kimin,
Seni göwnüm küýseýär
Säher ýyldyzy kimin.

– N –

Nardan[71] üstünde nardan,
Täleýim ýok şu ýardan,
Sen bir algyr guş bolsaň
Çykarardyň şu zardan.

* * *

Nowruz geldi bu gije,
Gyzlar atyşar bije[72],
Kimiň bijesi çyksa
Baýragy horaz jüýje.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Hoş söz geldi dilime,
Onuň waspyň edeýin
Dutar alyp elime.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Meňzäp halyň gölüne,
Topragmyza bereket
Rysgal iýndi duluma.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Gül düşedi ýoluma,
Al-ýaşyl begres örtüp
Sagym bilen soluma.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Bakdym atyz-çilime,
Dürli ot-çöp parç[73] bolup

---

[71] **Nardan – merdiwan.**
[72] **Bije – bir jedeli çözmek, bir zadyň gezegini, düzgünini, tertibini, hukugyny kesgitlemek üçin çekilýän belgili çöp.**

Ryskyn berdi malyma.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Kuwwat berip bilime,
Ýagmyr ýagyp topragma
Sil goşuldy silime.

* * *

Nowruz geldi ilime,
Sähram, dagym, düzüme,
Baharyň nagmaçysy
Bilbil gondy gülüme.

* * *

Nowruz geldi, ýaz geldi,
Garga geldi, gaz geldi,
Oturan adamlara
Bilbilden owaz geldi.

* * *

Nowruzyň baharydyr,
Gülleriň mahalydyr,
Gyz-oglanlar seçilip
Tapyşar mahalydyr.

* * *

Näzenin sandygym ýar,
Boýuňa guwandygym ýar,
On sekiz ýaşdan bäri
Oduňa ýandygym ýar.

* * *

Näme barka şäherde,
Gitdi ýary säherde,
Söýgülsine garaşyp
Otyr öýde, Bahar-da.

– O –

Obamyz çöl düzdedir,
Ýaryň göwni bizdedir,
Ýar ýaglygyn ýitirse
Soramasyn bizdedir.

* * *

Owal aşyk bolmazlar,
Aşyk adyn almazlar,
Aşygyňa barmasaň
Bu dünýäde gezmezler.

---

[73] **Parç – boý almak, pajarlamak.**

* * *

Owaldan söýdüň meni,
Ne derde goýduň meni,
«Ýüpege çyrmajak» diýp
Hary-zar etdiň meni.

* * *

Oglan atyň keýerdi,
Ýapyşanyň eýerdi,
Söýgüliňi aldyrman
Ejeň ýatdan öýerdi.

* * *

Oglan-uşakly ýarym,
Ýorgan-düşekli ýarym,
Ýazlamaga çykanda
Torum-köşekli ýarym[74].

* * *

Oglan sen-ä mylaýym,
Golum saňa bulaýyn,
Çagyramda gelmeseň
Ahym tutsun ylaýym!

* * *

Oglan gyza baglydyr,
Gyz ýarsyz nä çaglydyr,
Oglan gyzy tapmasa
Aglar ýürek daglydyr.

* * *

Oglan gyz ýaryn görse,
Delmirip boýnun bursa,
Bir çöllük ýerde görse
Oglan tutar, gyz dursa.

* * *

Oglan çykdy bagyndan,
Ýakdy gyzy dagyndan,
Suwsap bir suw içsedi
Gyrmyzy ýaňagyndan.

* * *

Owal aşna[75] bolmazlar,
Aşna hatyn almazlar,
Aşna ýara barmasaň

[74] Şu bendiň: Oglan-uşakly ýarym,
Ýorgan-düşekli ýarym,
Üşäp ýanyna girsem,
Ýyly gujakly ýarym — diýen nusgasy-da bar.

[75] Aşna — dost, gadyrdan.

Ömür ýüzün görmezler.

* * *

Ol gyz näme aglaýar,
Ýürek-bagryn daglaýar,
Bukjasyny ýygnapdyr
Göwnün näme baglaýar?

* * *

Ol görünýän bäş atdyr,
Içim doly ataşdyr,
Ýa Ýaradan, dilegim
Öz ýaryma sataşdyr!

* * *

Ot ýanar yşyk bolar,
Öýmüz ýanaşyk bolar,
Ak keçäniň üstünde
Günde dalaşyk bolar.

* * *

Oturan-turan ýerde,
Märeke guran ýerde,
Alnyňa ak gün dogsun
Ak öýe giren ýerde.

– Ö –

Öýe bardym kowdular,
Kümüş gupbam döwdüler,
Owal saňa barjakdym
Arman, satyp sowdular.

* * *

Öz öýmüziň güli men,
Gulply sandyk dili men,
Jandan eziz doganmyň
Gapysynyň guly men.

* * *

Öýleri garşymyzda,
Söwda bar başymyzda,
Ýar meni derde goýdy
On ýedi ýaşymyzda.

* * *

Ökde tüpeň atmaga,
Aty bardyr ýetmäge,
Jaýyň barmydyr seniň
Gitseň gaçyp atmaga.

* * *

Öň atlynyň öňünde,

Pälwan Rüstem deňinde,
Saz çalyp, aýdym aýdar
Adym bar her heňinde.

– P –

Pelwertliniň[76] taly bar,
Tallarynyň baly bar,
Meniň söýen ýarymyň
Ýaňagynyň haly bar.

* * *

Pilleri ellerinde,
Synlary billerinde,
Meniň ýarym suw tutar
Obanyň pellerinde.

– S –

Sallançagyň bagy men,
Süýdüň gaýmak ýagy men,
Obamda batyr ýigdiň
Göz garasy, agy men.

* * *

Sallanyp daş çykanda,
Sary köýnek sowsany,
Alkymyň aýa meňzär
Seň şöhläň ursun meni.

* * *

Sapaklar sökülende,
Ak alma dökülende,
Ýar ýara näzli bakar
Al ýaňak öpülende.

* * *

Sary gawun dilmedim,
Gelin bolup gülmedim,
Gyzlyk soltanlyk eken
Gadyryny bilmedim.

* * *

Saralyp solup gitdim,
Bigäne bolup gitdim,
Didaryň görebilmän
Derdiňden ölüp gitdim.

* * *

Sary gawun bişipdir,
Üstünden ýol düşüpdir,

---

[76] **Pelwert – Lebap welaýatynyň Halaç etrabynda bir obanyň ady.**

Oglan, köp gelip gitme
Yşkym saňa düşüpdir.

* * *

Sary geýip sallanyp,
Begres[77] geýip bellenip,
Ýar yşkyňda däli men
Gezip ýörin ýellenip.

* * *

Sary ýüpek sozular,
Näzik göwnüm bozular,
«Geljek» diýip gelmese
Ýürek-bagrym eziler.

* * *

Sary içmegi geýen ýar,
Sallanyplar köýen ýar,
Ozal-a beýle däldiň
Meger, özge söýen bar.

* * *

Saçlaryň gara gandym[78],
Yşkyňda köýdüm ýandym,
Bir Aý gördüm asmanda
Seniň gül ýüzüň sandym.

* * *

Semeniden[79] gelýärkäm,
Sary gawun dilýärkäm,
Ýagly tagam iýmedim
Munyň duzsuz diýmedim.

* * *

Semeniniň tagamy,Ýedi aşa deň bolar,
Aýdyp bersem taryhyn
Bilmedige geň bolar.

* * *

Semawaryň sesinden,
Sesinden tüssesinden,
Ýara sowgat ibersem
Bazaryň pissesinden.

* * *

Sen keteni geýipsiň,
Alma-nardan doýupsyň,
Çopan ýigde seretmän
Mollaň oglun söýüpsiň.

---

[77] **Begres – daşky geýim tikilýän ýüň mata.**
[78] **Gandym – Merkezi Aziýanyň gumluk ýerlerinde bitýän, inçeden uzyn kökli, bogun-bogun, tikenli agaç.**
[79] **Semeni – baharda ýörite suw sepelenip, öýde gögerdilen bugdaýyň ak baldagy döwülip gaýnadylan tagam.**

* * *

Sen gelýänçäň ýyl boljak,
Bakja bagyň kül boljak,
Dulda duran ak guşak
Bilbil bolup saýrajak.

* * *

Sende ýar-a, sende ýar,
El ýaglygyň mende ýar,
Jahany ýigit alsa
Iki gözüm sende ýar.

* * *

Sowgadyňa döneýin,
Suw başyna gonaýyn,
Suw başy derek-derek
Deregi maňa gerek.

* * *

Söwütler pudar-pudar,
Kölgesi durman gider,
Iliň ýary öýde bolsa
Meň ýarym gelmän gider.

* * *

Sözle sözüň seljerip,
Her zat diýme kilçerip,
Ýakmagyn içim-bagrym
Sönen odum ölçerip.

* * *

Suw akar kenar gider,
Şu janym ýanar gider,
Degmäň, gyzyň göwnüne
Myhmandyr gonar gider.

* * *

Suw geler ýollandyrar,
Bakjany güllendirer,
Gurban bolsam şol ýara
Dilsizi dillendirer.

* * *

Suw geler lüle-lüle,
Ýar geler güle-güle,
Elinde gülli ýaglyk
Galpagyn syla-syla.

* * *

Suw akar hünjüleýin,
Göwnüm narynjalaýyn,
Senden özgä ýar diýsem
Hanjarňa sanjylaýyn.

* * *

Suw akar syza-syza,
Suw başynda gor küýze,
Sowgady siziň bolsun
Ýary gönderiň bize.

* * *

Suw akar daşa deger,
Kirpigi gaşa deger,
Meniň bir näzli ýarym
Kowum-gardaşa deger.

* * *

Suw akar akmak bilen,
Gaýany ýykmak bilen,
Kesekiden ýar bolmaz
Keseden bakmak bilen.

* * *

Suwa gitdim saz bilen,
Topar-topar gyz bilen,
Elim bulap getirdim
Söwer ýary näz bilen.

* * *

Suwa gitdim monjukly,
Monjugym salpançakly,
Dur, başyňa döneýin
Daraýydan penjekli.

* * *

Suwa gitdim bildiler,
Suwda göwnüm aldylar,
Owal-a aşyk däldim
Aşyklyga saldylar.

* * *

Suwa gitdim küýzeli,
Küýzesi pöwrizeli[80],
Tur, boýuňa döneýin
Daraýy, ganawuzly.

* * *

Suwa gitdim küýzeli,
Gözlegim gara gözli,
Ozal-a jana-jandym
Indi göwnüm üzüldi.

* * *

Suwa gitdim güzere,

[80] Pöwrize – ýaşyl reňkli gymmat baha daşyň ady.

Suw tapmadym süzere,
Baryp aýdyň gözele
Basym gelsin güzere.

* * *

Süpürdim men tekjäni,
Ýygnadym goş bukjany,
Ýarym tüýdügin çalýar
Ýaňlandyryp bakjany.

* * *

Sygyr bakar padyman[81],
Tüýdük çalar şadyman,
Gyzlar aşyk çopana
Ynanýarmyň Aman han?

* * *

Sygyryp bukularyn,
Gujagňa dykylaryn,
Ýarym, saňa barmasam
Büdüräp ýykylaryn.

– Ş –

Şetdalynyň şänigi,
Beýle ajy bolarmy?
Gelmezek ýar gujagy
Baldan süýji bolarmy?

* * *

Şetdalynyň şänigi,
Gülnahalyň gämigi,
Ýarym at salyp tutar
Gaçakçyny dönügi.

* * *

Şirin janym öz obam,
Şundadyr Kybla, Käbäm,
Ýada gitmen ölsem-de
Birdir sözüm, ýok tobam.

* * *

Şirindir-ä, şirindir,
Bakja barym şirindir,
Sag bolsun atam-enem
Söýen ýarym şirindir.

– T –

Tam üstünde tamymyz,
Goşadyr eýwanymyz,

---

[81] **Padyman – sygyr çopany.**

Sen ondan çyk, men mundan
Galmasyn armanymyz.

* * *

Tam üstünde gezen ýar,
Gara bagrym ezen ýar,
“Göriplik ýok” diýseler
Begres geýip gezen ýar.

* * *

Tamda goşa penjire,
Gözüm düşdi injire,
Sagatbagyňy çalyş
Altyn-kümüş zynjyra.

* * *

Tamdyrasy kümüşdi,
Çal, ýigit, dünýä geçdi,
Bu gyz seniň yşkyňda
Ýandy, örtendi, bişdi.

* * *

Tamdyranyň tary bar,
Ol oglanyň ary bar,
Daşy goragly ýerde
Zülpi towly ýary bar.

* * *

Tana, aljak awuňy,
Iberme sen sawuňy[82],
Zat ýok ýerden kilçerip
Ýaýratmagyn çawuňy.

* * *

Tapyşsa onda-munda,
Lebleri hende[83], hende,
Ýar bilen bagda duşsak
Ýaz bolar günde-günde.

* * *

Tokurtgadan[84] suw öter,
Sesi menzile ýeter,
Ýar ýaryndan aýrylsa
Bolar ölümden beter.

* * *

Töweregmiz gök baglyk,
Başymda öýme ýaglyk,
Gündizine gelersiň

---

[82] **Saw – habar.**
[83] **Hende – gülmek, ýylgyrmak.**
[84] **Tokurtga – pele, atyza suw goýbermek üçin ýabyň boýunda ýörite goýulýan turba.**

Duman bolanda daglyk.

* * *

Tudanamyz bişipdir,
Üstünden ýol düşüpdir,
Oglan daşdan gözleme
Yşkyň maňa düşüpdir.

* * *

Tur oglan, hurma oglan,
Boýnuňy burma oglan,
Syrymyz äşgär bolar
Köçede durma oglan.

* * *

Tut başynda tudana,
Gurban ýüpek tutana,
Ýüpek geýimin geýip
Ýar goýnunda ýatana.

* * *

Tut başynda tudana,
Höwür bolsun gidene,
Ne salam bar, ne sowgat
Ýaryn taşlap gidene.

* * *

Tutan keýgi pil ýaly,
Münen aty ýel ýaly,
A gyz, seniň adaglyň
Boýny edil gyl ýaly.

– U –

Ugradym geldim Deşte[85],
Tarypyň eşde-eşde,
At derledip geldim men
Jogap ber söze, düş-de.

* * *

Uzakdan gözlär meni,
Sözünde sözlär meni,
Egni tar-tar gulpakly
Goýnunda gizlär meni.

* * *

Uzyn-uzyn jülgeler,
Düýbi salkyn kölgeler,
Gel, ikimiz gezeli
Arman çeksin özgeler.

---

[85] **Deşt – Ahal welaýatynyň Baharly etrabynda bir obanyň ady.**

* * *

Uzyn kentden ses geler,
Çykyň, bakyň kim geler,
Gyzlar geler gaçarak
Altyn-kümüş seçeräk.

* * *

Uzyn-uzyn söwütler,
Gyrmyz donly ýigitler,
Ýüzüjegim ýitirdim
Sorag salyň, ýigitler.

– Ü –

Üzüm ýar-a, üzüm ýar,
Ekeremde[86] biziň ýar,
On atly seýle çyksa
Serkerdesi biziň ýar.

– W –

Wadamyza wagt ýetdi,
Ýyldyzlar ýaňy batdy,
Ýigit, näme howlukdyň?
Göripler ýaňy ýatdy.

– Ý –

Ýer tapmadym gezere,
Söz tapmadym ýazara,
Baryp aýdyň ýaryma
Basym gelsin güzere.

* * *

Ýetmez hiç kim yzymdan,
Urmasalar dyzymdan,
Bile ölerin aýrylman
Saýlap söýen gyzymdan.

* * *

Ýokarda Ülker,
Telpegin silker,
Jana-jan ýarym
Gelmäge gorkar[87].

* * *

Ýokarda ýyldyz,

---

[86] **Ekerem – Balkan welaýatynda bir obanyň ady.**
[87] **Şu bendiň:**
Ýokarda Ülker,
Telpegin silker,
Ol gyzyň ýary,
Gelmäge gorkar – diýen nusgasy-da bar.

Telpegi gunduz[88],
Jana-jan ýarym
Gelmesin gündiz.

* * *

Ýola çykdym daň bilen,
Kerwen geldi jaň bilen,
Ýarym ýolda durmagyn
Üstüň dolar çaň bilen.

– Ý –

Ýagaryn ýagyş ýaly,
Titrärin gamyş ýaly,
Seni göwnüm isleýär
Bagdaky iýmiş ýaly.

* * *

Ýaglygymy dişledim,
Dört burçun kümüşledim,
Dogan gelse bermedim
Ýar geldi bagyşladym.

* * *

Ýaglyk ýuwsam açylar,
Seçekleri seçiler,
Oglan ýary göremde
Ukuly gözüm açylar.

* * *

Ýagyn ýagdy köl boldy,
Dogabagym öl boldy,
Huşum ýara gidipdir
Derdim agyr hal boldy.

* * *

Ýagyş ýagyp suw akan,
Kimdir ol öýden çykan,
Göz süzüp gyýa garap
Şu janym oda ýakan.

* * *

Ýagaryn ýagyş ýaly,
Titrärin gamyş ýaly,
Seni göwnüm isleýär
Bagdaky iýmiş ýaly.

* * *

Ýaglygymy dişledim,
Dört burçun kümüşledim,
Dogan gelse bermedim

---

[88] Gunduz – gyralary tokaýlyk derýalarda ýaşaýan we balyk, leňňeç, gurbaga we ş.m. bilen iýmitlenýän gymmatbaha derili kiçijik haýwan.

Ýar geldi bagyşladym.

* * *

Ýaglyk ýuwsam açylar,
Seçekleri seçiler,
Oglan ýary göremde
Ukuly gözüm açylar.

* * *

Ýagyn ýagdy köl boldy,
Dogabagym öl boldy,
Huşum ýara gidipdir
Derdim agyr hal boldy.

* * *

Ýagyş ýagyp suw akan,
Kimdir ol öýden çykan,
Göz süzüp gyýa garap
Şu janym oda ýakan.

* * *

Ýaz ýagyşy ýagdy geçdi,
Äleme suwun saçdy,
Esen oglan aýlanyp
Gyzlardan kimi seçdi?

* * *

Ýandym ýaryň yşkyna,
Düşdüm däli daşgyna,
Mündürdiler kejebä
Tirkediler guşguna[89].

* * *

Ýar göründi gözüme,
Ynanmazlar sözüme,
Nesibämi duş etsin
Şol oglanyň özüne.

* * *

Ýar ýaryň otagynda,
Saýrar gül pudagynda,
Derlesin burçak-burçak
Ýar ýaryň gujagynda.

* * *

Ýar bolar ýar islegi,
Gije-gündiz gyssagy,
Iki köňül bir bolsa
Öz ýanynda gyssagy.

---

[89] **Guşgun — düýäniň howudynyň, eşegiň gaňňasynyň, atyň eýeriniň öňe süýşmezligi üçin guýrugynyň aşagyndan geçirilýän ýüp.**

* * *

Ýarym geçdi köçeden,
Uzyn boýy inçeden,
Ýaryma bir don biçiň
Ýüpek mata, parçadan.

* * *

Ýary yzynda galan,
Enesi bagryn daglan,
Ýar ýada düşüp aglan
Açylan gül dek solan.

* * *

Ýarym maňa don doka,
Bir dokama, on doka,
Ýadygärlik getirin
Saňa altyn gülýaka.

* * *

Ýarym gitdi uzaga,
Goýdy meni duzaga,
Meniň söýgüli ýarym
Gitdi üç ýyl uzaga.

* * *

Ýarym atyň iými bar,
Aýagynyň simi bar,
Ýarym atyň bak, bejer
Şalyk bedew syny bar.

* * *

Ýaryň onda bikarar,
Gezer bagda intizar,
«Sen» diýp, ah urup aglar
Elmydama nala-zar.

* * *

Ýaryň ýaglygynda nar,
Bilmen, köňlünde ne bar,
Geler wagty gelmedi
Men bu ýerde intizar.

* * *

Ýaşyl donuň ter gördüm,
Dünýäden öter gördüm,
Agam ogluna barmagy
Ölümden beter gördüm.

* * *

Ýaşyryn bakyşaly,
Göz-gabak kakyşaly,

Pynhan ýerde duşuşyp
Derdimiz çekişeli.

* * *

Ýörüň, daga gideliň,
Dagdan baga gideliň,
Oglan ýary ýitirdik
Gözlemäge gideliň.

* * *

Ýüzüm tutdum agaja,
Soraň nedir şu gije,
Ejeňe şeý diýeýin
Goýber ogluň, şu gije.

* * *

Ýüzümiz haly halynça,
Keýpimiz il bilinçä,
Ile äşgär bolynça
Duşuşaly ölünçä.

* * *

Ýük üstünde haly bar,
Gölleriniň aly bar,
Gije gelen oglanyň
Göwnüniň hyýaly bar.

* * *

Ýük üstünde sandygym,
Sandyga söýendigim,
Ýat illeriň içinde
Haýp, meniň ýandygym.

* * *

Ýük üstünde jaýyň bar,
Sary ýagdan paýyň bar,
Özge gyza göz dikme
Munda gaşy ýaýyň bar.

* * *

Ýüregimde bir söz bar,
Aýdyp diýmäge men zar,
Meni bermäň ýat ile
Ýogsam, bolar dünýäm dar.

* * *

Ýyldyrymyň çakyşy,
Derýamyzyň akyşy,
Meni ýesir eýledi
Şol oglanyň bakyşy.

Zer atynyň ýonasy,
Elde çörek honasy[90],
Meýlishalar ýigitden
Doly myhmanhanasy.

* * *

Zülpüm şemala bermän,
Geldim köňlüňi burman,
Näme kasdyň bar mende
Goýduň janymda arman.

* * *

Zyýan ýetdi zehine,
Ýüregimde bar kine,
Aldady gaçdy gitdi
Ýarym meniň Mehine[91].

---

[90] Hona – türkmen hudaýýolusynda dograma edilende üstünde bişen et dogralan çörek bölegi.
[91] Mehin(li) – Ahal welaýatynyň Kaka etrabyndaky bir obanyň ady.